

Regionų komiteto nuomonė – Paramos priemonės pradedančiųjų aukštųjų technologijų įmonių ekosistemoms kurti

(2014/C 415/02)

Pranešėjas Markku Markkula (FI/EPP), Espo miesto tarybos narys**I. POLITINĖS REKOMENDACIJOS**

REGIONŲ KOMITETAS

Ižanga

Neseniai atlikti ⁽¹⁾ tyrimai rodo, kad per artimiausius penkerius metus Didžiojo dvidešimtuko (G-20) šalių išsivysčiusios ekonomikos rinkose prognozuojamas 8 proc. metinis interneto ekonomikos augimo tempas. Be to, Europoje dirbančių prietaikų kūrėjų skaičius padidės nuo 1 milijono 2013 m. iki 2,8 milijono 2018 m. ⁽²⁾ Pagalbiniam personalui ir rinkodaros darbuotojams 2013 m. buvo sukurta 1,8 milijono darbo vietų, o 2018 m. jų bus 4,8 milijono. Šie duomenys rodo, kad ypatingą dėmesį reikia skirti pradedančiųjų aukštųjų technologijų įmonių reiškiniui, kuris, jeigu būtų tinkamai valdomas, galėtų tapti realiu augimo ir darbo vietų kūrimo stimulu Europoje. Tačiau būtina atsižvelgti į tai, kad Senajame žemyne verslumas niekada nebuvo sistemingai ugdomas; nuo šiol šioje srityje reikia dėti daug daugiau veiksmingesnių pastangų. Vietos ir regionų valdžios institucijos, kurioms tenka trečdalis viešųjų išlaidų ir du trečdaliai viešųjų investicijų, atlieka lemiamą vaidmenį siekiant šių ES tikslų ir skatinant verslumą.

Pagrindinės įžvalgos

1. Pradedančiųjų aukštųjų technologijų įmonių ekosistemos – tai toks darinys, kurio iš anksto suplanuoti ar sukurti negalima arba galima tik iš dalies. Ekosistemoje daugelio kintamųjų neįmanoma kontroliuoti. **Tačiau galima įvardyti veiksnius, kurie sudaro palankias sąlygas verslumui**, būtent: geresnės galimybės gauti kreditą, veiksmingas reguliavimas ir apmokestinimas, verslumo kultūros puoselėjimas ir įmonių pasirengimas prisiimti didesnę riziką. Europos Komisija šiuos aspektus yra ne kartą pabrėžusi, visų pirma veiksmų plane 'Verslumas 2020' ⁽³⁾. Be to, norint skatinti verslumą aukštųjų technologijų srityje, būtina sukurti infrastruktūrą, užtikrinančią prieigą prie plačiajuosčio ryšio.
2. Todėl negalima iš anksto nuspėti, kur susiformuos ekosistema. Vietą, kur įsikurs pradedančiosios įmonės, pasirenks ne politikos formuotojai, bet pačios pradedančiosios įmonės atsižvelgdamos į tai, kur sudaromos jų verslo plėtrai palankios sąlygos.
3. Šioms ekosistemoms paremti reikės sutelkti valdžios institucijas, politikos formuotojus, verslo pasaulį, akademinę bendruomenę, studentus bei visus kitus dalyvius ir išmokyti juos atitinkamų raštingumo ir kultūros aspektų. **Šioje srityje, kurioje žmonės kuria pažangias žinias ir inovacijas, švietimas turi lemiamos reikšmės.**
4. Kad būtų kiek įmanoma sumažinta nesėkmių ir neveiksmingumo rizika, nacionaliniu lygmeniu, vadovaujantis koordinavimo principais, reikia sutelkti išteklius ir juos nukreipti į keletą konkrečių ekosistemų, atitinkančių griežtai nustatytus kriterijus. Regioninis lygmuo gerai tinka išteklių sutelkimo būdams apsvastyti.
5. Europoje tiek nacionalinėms, tiek regioninėms iniciatyvoms būdingas pernelyg didelis susiskaldymas. Todėl reikia bendros apskaitos sistemos;

Padėties nustatymas

Norint priimti sprendimus, kurių reikia tikslams pasiekti, visų pirma būtina surinkti aiškius ir išsamius duomenis apie reiškinį, kuris turi būti valdomas. Todėl Regionų komitetas mano, kad tikslinga:

6. įvertinti tai, kas jau konkrečiai atlikta, atsižvelgiant į tai, kad kai kurie ES regionai jau priėmė priemones ir (arba) įgyvendina politiką, sudarančią palankias sąlygas pradedančiosioms aukštųjų technologijų įmonėms. Tai leistų sukurti kontrolinę programą, kurią naudojantis būtų lengva skubiai gauti duomenis;

⁽¹⁾ BCG, *The \$4.2 Trillion Opportunity – the internet economy in the G-20*, 2012 m. kovo mėn.

⁽²⁾ GIGAOM RESEARCH, *Sizing the EU app economy*, 2014 m. vasario mėn.

⁽³⁾ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2012:0795:FIN:LT:PDF>

7. suskirstyti šiuos duomenis į grupes, kad būtų galima išskirti svarbiausius elementus: tokiu būdu galėsime analitiškai įvertinti regionuose jau įgyvendinamas priemones ir nustatyti tendencijas;
8. sukurti specialią duomenų bazę, kurioje decentralizuoti valdymo lygmenys galėtų dalytis įgyvendinama geriausia praktika. Be to, būtų galima atlikti ir lyginamąją analizę, kuri yra labai naudinga, visų pirma reguliavimo srityje atsiliekantiems regionams;
9. **sukurti priemonių veiksmingumo įvertinimo mechanizmą**, kad būtų galima atlikti periodinius ir tarpinius pasiektų rezultatų įvertinimus;
10. gerai išsiaiškinti, kurie regioninio lygmens suinteresuotieji subjektai yra tiesiogiai su šia sritimi susiję ir kokia jų atsakomybė remiant pradedančiąsias įmones. Šiuo tikslu bus panaudotos ir jau sukurtos bei kituose ES projektuose naudojamos priemonės: projektas 'Dynamic Mapping of Web Entrepreneurs and Startups' ecosystem', Europos įmonių grupių (klasterių) stebėjimo centras;

Administracinių procedūrų supaprastinimas ir suvienodinimas

11. Atsižvelgiant į tai, kad pradedančiosios įmonės sąvoka yra susijusi su lankstumu, reikia kiek įmanoma sumažinti administracinę naštą. Biurokratinės kliūtys šiuo metu vis dar yra laikomos viena pagrindinių spręstinių problemų. Todėl Regionų komitetas siūlo:

- 11.1. **supaprastinti ir suvienodinti regionines taisykles**, kad jos neapsunkintų nacionalinių teisės nuostatų;
 - 11.2. struktūruotai skelbti kuo daugiau naudingos informacijos internete laikantis duomenų apsaugos taisyklių;
 - 11.3. nustatyti būtiniausius standartus, taikytinus pateikiamiems duomenims, kad jų naudotojai galėtų juos įvertinti ir palyginti;
 - 11.4. skelbti internete visas reikalingas procedūras, kiek įmanoma sumažinant jų pasikartojimą, ir sudaryti galimybę atlikti administracinius formalumus tiesiogiai internetu;
 - 11.5. informaciją internete skelbti ir vietos, ir anglų kalba;
12. 11.1–11.5 punktuose nurodyti veiksmai bus įgyvendinami naudojantis ir jau sukurtomis priemonėmis, pavyzdžiui, portalu http://ec.europa.eu/internal_market/eu-go/

Valstybės tarnautojų mokymas

Įgyvendinant kompleksinę strategiją, skirtą sudaryti palankias sąlygas pradedančiųjų aukštųjų technologijų įmonių ekosistemoms kurti, Regionų komitetas pabrėžia, kad:

13. **būtina mokyti vietos ir regionų valdžios institucijų darbuotojus**. Asmenys, kuriems pavesta užduotis apibrėžti ekonomikos ateitį, turi būti kuo geriau parengti ir skatinti pažangias inovacijas;
14. reikia ugdyti vietos ir regionų valdžios institucijų ir apskritai individualių asmenų gebėjimus planuoti, t. y. kurti programas, kurios leistų pasiekti rezultatų. Taip pat būtina mokyti verslumo;
15. **kurti teikiamų paslaugų kokybės įvertinimo mechanizmus**, kad valdžios institucijos būtų skatinamos kuo geriau dirbti;
16. regionai, kaip ir vyriausybės, turėtų pereiti prie **skaitmeninių priemonių**. Tai padidintų ne tik veiksmingumą, bet ir piliečiams teikiamų paslaugų naudingumą;
17. būtina dėti dar daugiau pastangų, kad kiekviename regione, kaip ir kiekvienoje valstybėje narėje, būtų paskirtas **vyriausias skaitmeninių reikalų pareigūnas**. Tokie nuolatiniai ir visą darbo dieną dirbantys pareigūnai padėtų užtikrinti kuo platesnį ir veiksmingesnį skaitmeninių inovacijų poveikį;
18. **viešai skelbti regioninius duomenis laikantis duomenų apsaugos taisyklių**. Tai gyvybiškai svarbu pradedančiosioms įmonėms. Viešas regioninių duomenų skelbimas padidintų skaidrumą ir pasitikėjimą. Be to, taip būtų sudarytos palankesnės sąlygos novatoriškoms įmonėms pasinaudoti potencialiomis galimybėmis;

19. kalbant apie pažangų augimą ir aukštųjų technologijų įmonių ekosistemų kūrimą, **visi regionai turėtų nustatyti bent keletą kiekybinių tikslų** arba, kitu atveju, jie turėtų veikti kokybiškai ir prisidėdami prie tikslų pasukti 'permainų keliu';

20. vykdyti politikos priemonių stebėseną ir vertinimą turi būti pavesta specialiam techniniam komitetui, sudarytam iš nepriklausomų ekspertų. Remiantis stebėsenos veikla, kiekvienas regionas turės **periodiškai (bent kartą per metus) skelbti nustatytų tikslų įgyvendinimo pažangos ataskaitą**. Šioje ataskaitoje visų pirma turėtų būti nagrinėjamas regiono pažangiosios specializacijos strategijos (RIS3) įgyvendinimas, ypatingą dėmesį skiriant novatoriškų ekosistemų kūrimo pažangai ir būdams, kuriais buvo pasiektas augimas ir sukurtos naujos efektyviai dirbančios įmonės. Kitas įvertinimo tikslas – skatinti šios srities veiksmų koordinavimą Europoje. Tačiau tokios ataskaitos neturėtų sukurti papildomos administracinės naštos vietos ir regionų lygmens subjektams;

21. būtina vietos ir regionų lygmeniu laiku nustatyti tinkamą statistinį pagrindą ir apibrėžti **regionų pažangos rodiklius, kurie būtų naudingi pasiektų rezultatų stebėsenai**. Siekiama išsiaiškinti, kurios politikos priemonės yra veiksmingiausios ir kurios mažiau efektyvios, kad būtų galima nustatyti būsimos politikos kryptį.

Parama verslumui ugdyti ir skatinimas diegti inovacijas

Empiriniai duomenys rodo, kad verslininko išsilavinimas, nepriklausomai nuo studijų profilio, turi teigiamos įtakos verslo sėkmei ⁽⁴⁾. Kai kuriose valstybėse narėse turima duomenų, kad po penkerių metų nuo magistro diplomo gavimo tik 1 proc. absolventų nurodo esą verslininkai. Be to, nuolat didėja darbdavių poreikių ir darbuotojų gebėjimų atotrūkis: Europoje 26 proc. darbdavių patiria sunkumų įdarbinti darbuotojus, nes pastariesiems trūksta specialių gebėjimų ⁽⁵⁾. Todėl Regionų komitetas pabrėžia toliau nurodytų aspektų svarbą:

22. reikia paskirti **kontaktinį subjektą, kuris nuolat rūpintųsi verslumo kultūros puoselėjimu**. Verslumo kultūrą galėtų skatinti sėkmingų verslo atvejų viešinimas. Jaunuoliai visoje Europoje turi žinoti, kokias galimybes šiandieną atveria naujos technologijos;

23. **jaunimą būtina skatinti būti iniciatyviais** ir įveikti kultūrinės bei psichologines kliūtis, kurios trukdo pradėti verslą. Tai rodo, jog reikalinga nuosekli verslumo mokymo strategija, kaip RK jau yra pabrėžęs savo nuomonėje 'Švietimo persvarstymas' ⁽⁶⁾;

24. **reikia didinti entuziazmą įsteigti savo verslą**. Sėkmingi verslininkai, kurių veikla daro tikrą poveikį žmonių gyvenimui, turi būti aukštinami ir laikomi sektinu pavyzdžiu. Reikia skatinti žmones tiek būti versliais, tiek naudotis inovacijomis;

25. **verslo inkubatoriai turėtų tapti neatsiejama mokymo programų dalimi; švietimą reikėtų susieti su verslu**. Tai suteikia studentams galimybę patirti, ką reiškia pradėti valdyti įmonę, nenutraukiant studijų, kurios nesėkmės atveju užtikrintų jiems tam tikrą saugumo lygį;

26. **reikia remti bendradarbiaujant su verslo pasauliu vykdomas švietimo programas**, orientuotas į tarptautines studijas, skirtas pradedančiosioms bei sparčiai augančioms įmonėms ir susiejančias naujausias technologijas, verslą ir dizainą su verslo galimybių atradimu. Šios programos naudingos vietos bendruomenei ir parodė, kad gali duoti optimalių rezultatų;

27. tinkamas kriterijus, norint užtikrinti, jog skirtingos švietimo ir profesinio mokymo programos veiksmingai reaguotų į rinkos poreikius, galėtų būti **bendras finansavimas ir (arba) dalies išlaidų apmokėjimas**: įmonės galėtų ir kai kurių programų atveju turėtų investuoti savo lėšų, kad parodytų, jog iš tikrųjų tiki iniciatyva. Geriausiu atveju šios programos turėtų suburti skirtinguose regionuose ir sektoriuose veikiančių įmonių žmones, supažindinti juos su naujausiomis žiniomis bei technologijomis ir skatinti kurti įmonių ir švietimo bei mokslinių tyrimų institutų partnerystes;

⁽⁴⁾ Europos Komisija, *Effects and impact of entrepreneurship programmes in higher education*, 2012 m. kovo mėn.

⁽⁵⁾ McKinsey Global Institute – *Help wanted: The future of work in advanced economies*, 2012 m. kovo mėn., parengė James Manyika, Susan Lund, Byron Auguste ir Sreenivas Ramaswamy.

⁽⁶⁾ CdR 2392/2012.

28. be to, reikėtų supaprastinti tokių programų akreditavimo tvarką.

29. Būtina kurti įvairių Europos projektų, skirtų verslumui remti, visų pirma programų 'Horizontas 2020', Įmonių konkurencingumo ir mažųjų bei vidutinių įmonių programos COSME ir Europos struktūrinių ir investicinių fondų (ESIF), sinergiją.

Pažangioji ekosistemų specializacija

Kaip buvo pabrėžta ankstesnėje nuomonėje 'Atotrūkio inovacijų srityje mažinimas' ⁽⁷⁾, Regionų komitetas pakartoja, kad:

30. strategijoje 'Europa 2020' įtvirtintos pažangiosios specializacijos svarbą pripažino ir ES Taryba, visų pirma savo išvadose dėl Inovacijų sąjungos. ES mokslinių tyrimų ir inovacijų strategijų pažangiajai specializacijai (angl. RIS3) vadove šios strategijos vadinamos kompleksinių teritorinių ekonominių pertvarkų darbotvarkėmis;

31. pažangiosios specializacijos platforma (S3 platforma) turi labiau remti vietos ir regionų lygmeniu vykdomą veiklą, ypatingą dėmesį skirdama silpniau išsivysčiusiems regionams. Tai visų pirma reiškia, jog reikia remti procesus, padedančius nustatyti, kokia veikla kiekviename regione duoda didelės pridėtinės vertės. Be to, tai reiškia, kad reikia sudaryti visas galimybes didinti regiono konkurencingumą ir politikos priemonių portfelį, kurį regionui reikėtų turėti rengiant savo pažangiosios specializacijos strategiją;

32. RK pabrėžia ES ir regioninių inovacijų ir gamybos ekosistemų, kurioms būdingi ryškūs vietos, regiono ar tarpregioninio pobūdžio ypatumai, finansavimo svarbą;

Kitos naudingos priemonės

Regionų komitetas primygtinai ragina skirtingų valstybių narių regionus:

33. **koordinuoti skirtingų ekosistemos dalyvių veiklą.** Skatinti ekosistemos dalyvių sąveiką ir jų tinklų kūrimą – pagrindinis valdžios institucijų uždavinys;

34. **daugiau pirkti iš aukštųjų technologijų MVĮ.** Visoje Europos Sąjungoje daugumą viešųjų pirkimų konkursų laimi stambios tarptautinės įmonės. Reikia skubiai prisitaikyti prie naujų viešųjų pirkimų direktyvų nuostatų ⁽⁸⁾, kurios žymiai pagerina MVĮ patekimo į šią rinką galimybes;

35. skatinti pažangių aukštųjų technologijų įmonių steigimąsi siekiant išplėsti technologinių gebėjimų bazę ir sukurti teigiamą šalutinį poveikį. Visa tai turi būti planuojama pagal platesnę, ne tik vietos aspektus apimančią sistemą.

2014 m. spalio 7 d., Briuselis

Regionų komiteto
Pirmininkas

Michel LEBRUN

⁽⁷⁾ CdR 2414/2012 fin.

⁽⁸⁾ Direktyva 2014/24/ES, kuria panaikinama Direktyva 2004/18/EB, Direktyva 2014/25/ES, kuria panaikinama Direktyva 2004/17/EB.